

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

TELEFON 45-85

OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja vsakega prvega v mesecu. Posamezna številka 1 din. / Naročnina mesečno 1 din. / Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica

O spremembi invalidske uredbe

Pretekli teden je bila v Beogradu sklicana posebna interministerialna komisija, ki ima nalogo pripraviti spremembe in dopolnitve uredbe o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah iz leta 1938. V tej komisiji so zastopniki ministrstva za socialno politiko in to: načelnik invalidskega oddelka dr. Popović, načelnik splošnega oddelka Hofmanović, šef pravnega oddelka invalidskega oddelka Gorup, šef oddelka za socialno in zdravstveno zaščito pri invalidskem oddelku Korač; nadalje je v tej komisiji tudi sodnik okrožnega invalidskega sodišča v Novem Sadu Siriški in član glavne kontrole Protić. Invalidsko udruženje in to središnji odbor zastopata predsednik Mrvaljević in tov. Ostojić, radni odbor invalidov banovine Hrvatske zastopa dr. Krpan, oblastni odbor UVI v Ljubljani tov. Štefe.

Naloga te komisije je torej pripraviti spremembe in dopolnitve k uredbi. Spremenila naj bi se določila glede Udruženja vojnih invalidov in to z ozirom na udruženje invalidov v banovini Hrvatski, nadalje določila invalidskega sodstva kakor tudi določila, ki zadevajo upravo narod. invalidskega fonda. Te izpremembe naj bi se izvršile v smislu zahtev invalidov radnega odbora invalidov banovine Hrvatske in po predlogih Udruženja vojnih invalidov v Beogradu kakor tudi po obstoječih predlogih invalidskih sodišč in narodnega invalidskega fonda. Ti predlogi stremijo predvsem za tem, da bi se iz uredbe o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah odstranile vse nejasnosti in nelogičnosti.

Komisija je začela poslovati dne 21. t. m. in je takoj v začetku razpravljala predvsem načelno o izpremembi uredbe glede Udruženja vojnih invalidov, invalidskega sodstva kakor tudi o spremembah določil, ki zadevajo narodni invalidski fond. Že načelna debata o teh spremembah je pokazala, da obstajata dve načelni gledanji in torej tudi dve stališči glede potrebe sprememb.

Prvo stališče bi označili na kratko v potrebi edinstvene organizacije za vso državo, prav tako enotnega invalidskega sodstva za ves teritorij kraljevine Jugoslavije in pa tudi skupen narodni invalidski fond. V vseh teh ustanovah pa naj bi bili enakopravno zastopani vsi invalidi, tako invalidi iz bivše Srbije kakor tudi iz sedanje banovine Hrvatske in iz Slovenije. To zastopstvo naj bi bilo določeno proporcionalno v skladu s številom članstva oziroma priznanih vojnih žrtv. Udruženje vojnih invalidov naj bi se preosnovalo na banovinski sistem. V središčnem odboru naj bi bile zastopane vse banovinske organizacije enote proporcionalno po številu članstva. Vsaka banovinska organizacija naj bi imela popolno upravno in finančno avtonomijo. Predstavništvo in eksekutiva bi se prepustili ožji skupni centrali, ki naj bi imela svoj sedež v Beogradu. Kot vrhovna naredbodavna oblast nad vsemi organi udruženja bi bil skupni organizacijski forum v obliki širšega središčnega odbora s sedežem v Beogradu. V tem širšem središčnem odboru bi bile zastopane drugoinštančne banovinske organizacije in to proporcionalno po številu članstva. Ta sistem bi povsem ustrezal danes centralizirani invalidski oskrbi, ki je ostala tudi še po prenosu vseh drugih poslov na

banovino Hrvatsko pod vrhovno upravo v Beogradu.

Tudi invalidsko sodstvo naj bi ostalo do rešitve vseh prijav enotno. V vrhovnem invalidskem sodišču naj bi bili zastopani tudi po svojih sodnih tako invalidi Hrvati kakor tudi invalidi Slovenci. Lahko bi se uredilo vprašanje tudi tako, da rešujejo ti sodniki Hrvati samo invalidske zadeve iz Hrvatske, a Slovenci iz Slovenije, kar se deloma tudi že izvaja.

Uprava narodnega invalidskega fonda naj bi se povečala in s tem bi se omogočilo, da bi bili v tej važni ustanovi zastopani tudi invalidi Hrvati kakor tudi invalidi iz drugih banovin.

Drugo stališče, ki ga po svojem zastopniku utemeljuje radni odbor vojnih invalidov iz banovine Hrvatske, je pa v tem, da naj bi se s spremembo uredbe omogočilo invalidom iz banovine Hrvatske samostojno in sedanjemu udruženju vojnih invalidov povsem enakopravno invalidsko udruženje. Na ta način naj bi obstajali v naši državi dve invalidski udruženji, eno s sedežem v Beogradu, drugo s sedežem v Zagrebu. Ti dve udruženji bi bili med seboj v stiku le v splošnih invalidskih zadevah in bi v tem pogledu zastopali skupno vse invalide pred oblastmi v državi in izven nje.

Višje invalidsko sodišče za invalide iz banovine Hrvatske naj bi bilo v Zagrebu. Na ta način bi se invalidsko vprašanje reševalo v prvi in v drugi inštanci v banovini sami.

Premoženje narodnega invalidskega fonda naj bi se razdelilo tako, da bi z delom, pripadajočim invalidom iz banovine Hrvatske, upravljali v Zagrebu povsem samostojno.

Le v teh vprašanjih obstajajo dvojni pogledi na potrebo spremembe uredbe o vojnih invalidih. V vseh ostalih splošnih vprašanjih, ki zadevajo izboljšanje invalidske uredbe, pa so pogledi povsem enotni.

Ob tej priliki, ko se vrši v Beogradu ta konferenca, smatramo za potrebno naglasiti, da je za nas invalidsko vprašanje, torej vprašanje invalidske oskrbe, nacionalno in državno vprašanje. Invalidska zakonodaja ni namenjena samo za danes, njen namen ni samo v preskrbi invalidov in ostalih vojnih žrtv iz pretekle svetovne vojne, marveč je njen namen ustvariti povsem pravilno in pravično invalidsko zaščito tudi za bodoče generacije. Na to vprašanje se je najbrž gledalo z istega stališča že takrat, ko so bili prenešeni posli na banovino Hrvatsko, kajti takrat državna uprava ni hotela teh poslov deliti. In ako je državna uprava smatrala takratni svoj ukrep za pravilen, zakaj bi delili mi, kar se iz nacionalnih in državnoobrambnih vzrokov deliti ne sme. Pri reševanju tega vprašanja nas morajo voditi predvsem višji smotri in nikakor ne smemo pristati na to, da bi delili in razbijali ono, kar smo si zgradili ob ustanovitvi invalidskega udruženja že leta 1922, v Brodu. Takrat so sodelovali pri snovanju udruženja tudi sedanji zastopniki invalidov iz banovine Hrvatske. In zakaj bi danes podirali hišo, ki smo jo takrat s skupnim prizadevanjem in s skupnimi močmi gradili? Zakaj bi razbijali celoto, če to diktirajo samo interesi nekaterih posameznikov? V vsem se lahko popusti in tudi mi smo pripravljeni popustiti

tako v finančnem pogledu kakor tudi pri reševanju drugih vprašanj, nikakor pa ne smemo odstopiti od svoje ideologije. Zakaj naj bi se razbijala skupnost, kateri je po tolikih borbah in naporih z nepopisnimi žrtvami uspelo, da je danes invalidsko vprašanje v glavnem rešeno zadovoljivo in enakopravno za vse invalide iz vseh pokrajin. Nočemo se spuščati v prav nobene politične simpatije in se tudi ne pustimo

od njih voditi; ne brigamo se za načela te ali one politične stranke in se tudi v bodoče ne bomo. Za nas je enotnost države nad vse. Ker se pa mi čutimo še danes dolžni braniti državo v danem primeru in se zaradi tega še vedno smatramo za rezervno vojsko, ne moremo prav nikomur dopuščati, da bi kakor koli slabil kompaktnost in enotnost naše skupne narodne in državne obrambe.

Še nekaj misli o potrebi novega ortopedskega zavoda v Ljubljani

Vsa pripravljala dela so že dovršena — Zakaj je potreba novega ortopedskega zavoda tako velika

Eno najvažnejših vprašanj, ki zani- ma prav vse invalide in ostale vojne žrtve Slovenije, je gradnja novega ortopedskega zavoda v Ljubljani. Z velikim veseljem smo pozdravili sklep uprave Narodnega invalidskega fonda, da zgradi v Ljubljani vsem potrebam vojnih žrtv ustrezajoč ortopedski zavod. Danes pa že lahko ugotovimo, da vsa pripravljala dela zelo lepo napredujejo ter se nahajajo v zaključni fazi, tik pred razpisom gradbenih del, za katera je, kot smo že poročali, kredit že na razpolago. Ker se pa po drugih delih naše širne domovine, še posebno v banovini Hrvatski, in to v invalidskih vrstah, pojavlja neke čudne vrste zavist zaradi te naše pridobitve, smatramo za potrebno na kratko orisati veliko in neodložljivo potrebo, a istočasno tudi dolgo borbo za to ustanovo.

Minilo je že precejšnje število let od tistega trenutka, ko se je začelo invalidsko udruženje v Sloveniji vzemati za nove, vsem potrebam ustrezajoče prostore protezne delavnice. Ko se je ta selila iz barak pred tehnično srednjo šolo, so ji bili v šentpeterski vojašnici dodeljeni sicer precej obširni, toda za tak obrat neprimer- ni prostori. Z velikimi investicijami se je posrečilo vsaj deloma urediti obrat, da je lahko vsaj v glavnem ustrezal invalidom, ki so brez udov ali pa zaradi poškodb potrebujejo razne ortopedične aparate, čevlje ali druge pripomočke. Toda to ni trajalo dolgo. Že z razpustom invalidskega doma in z ustanovitvijo vajenškega doma v istih prostorih je bila protezna delavnica prizadeta in utesnena. V naravnost obupen položaj pa je prišla z otvoritvijo zavoda za zdravljenje raka v istem posloppju. Utesnjena je bila do skrajnosti in, ker taka delavnica ne spada v pritličje posloppja, kjer je v prvem nadstropju bolnica, so ji bili prostori odpovedani. — Toda, kam jo namestiti? In to nevzdržno stanje traja že nekaj let! Nihče nam torej ne sme in tudi ne more zameriti, če smo se z vsemi silami zavzemali za novo zgradbo, če smo pritiskali na Narodni invalidski fond. Kajti ugotoviti moramo, da delo in zaposlitev v naši protezni delavnici naraščata in to naravnost rapidno. In z naraščanjem dela se večajo tudi potrebe po prostoru.

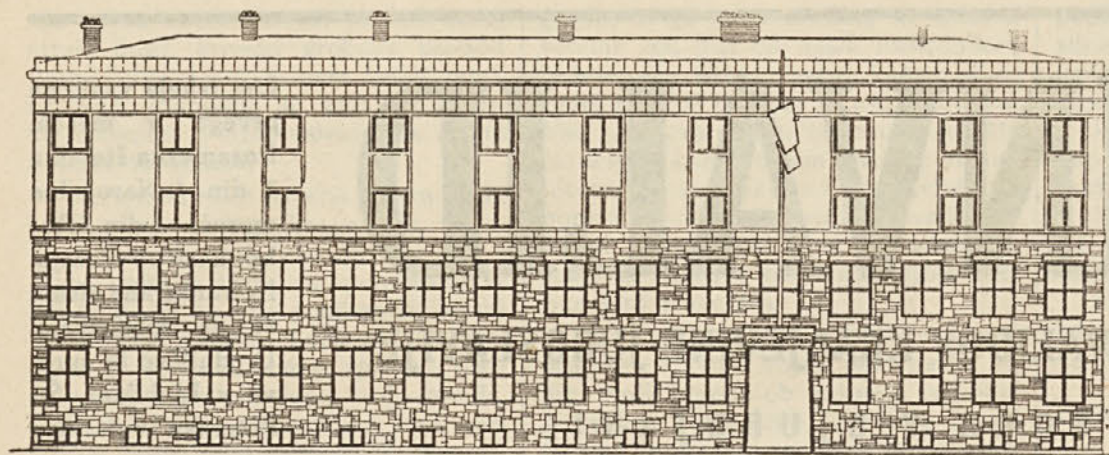
V ljubljanski protezni delavnici se oskrbuje nad 2600 invalidov s protezami, ortopedičnimi aparati in ostalimi ortopedičnimi pripomočki. To število velja samo za vojne invalide, ki pa zaradi nove uredbe stalno narašča. Od uveljavljenja te uredbe se je dvignilo

število invalidov, ki jim nudi protezna delavnica razne ortopedične pripomočke za 252. Toda to število se z dneva v dan veča. Čim prispejo nove rešitve višjega invalidskega sodišča, se zviša tudi to število. Poleg tega mora naša protezna delavnica oskrbovati z raznimi ortopedičnimi pripomočki še nad 2000 civilnih invalidov. — In ta zavod je že nekaj let tako rekoč istočasno »pod streho in pod kapom«.

Invalidsko sodišče v Ljubljani ni nič na boljšem. V vojašnici vojvode Mišića se je večkrat preselilo iz enega objekta v drugega. Ni še dolgo od tega, ko je bilo premeščeno v poslopje sodišča na Kralja Petra trgu, a sedaj je bila ponovno določena preselitev, ki pa se ni izvršila. Te stalne selitve ovirajo delo in tudi invalidi, ki bi radi poizvedovali, kako daleč je že reševanje njihovih zadev, lahko tavajo ves dan po mestu, preden ugotovijo, kje se invalidsko sodišče nahaja, ako je prisiljeno, seliti se iz posloppja v poslopje skoraj vsak mesec.

In končno tudi naše udruženje, oblastni in sreski odbor, uredništvo in uprava lista, »Vzajemna pomoč«, vse to je stisnjeno v dva skromna in neprimerna prostora v šentpeterski vojašnici. Zato se lahko s povsem mirno vestjo sprašujemo, ali smo se kaj pregrešili, ko smo v takih nevzdržnih razmerah neprestano zahtevali zgraditev ortopedskega zavoda — in nadalje, ali je uprava Narodnega invalidskega fonda grešila, ko je uvidela to nevzdržno stanje in pristala na graditev tega nad vse nujno potrebnega posloppja. To se sprašujemo tudi zaradi tega, ker nismo rekli niti besedice in napisali niti stavka proti, ko so se drugod gradili ortopedski zavodi. Nasprotno — še pomagali smo, da so drugi kraji prišli do potrebnih kreditov za zgradbe.

Ker smo že pri vprašanju nove zgradbe ortopedskega zavoda »Aleksandrovega doma«, bo potrebno in prav, če očrtamo vsa dosedanja pripravljala dela. Ko smo pred dvema mesecema javili vsem vojnim invalidom in ostalim vojnim žrtvam, da je prostor za novi ortopedski dom že na razpolago, in da obstoja možnost in volja za zgraditev tega doma, tedaj še nismo vedeli, da bo šla ta zadeva tako hitro izpod rok. Kredit in nato tudi denar za prostor sta bila kmalu na razpolago. Z nakupom prostora je postalo aktualno vprašanje načrtov in proračunov. Prvi nedefinitivni načrt je tvoril samo osnovo, da so se na podlagi nje samo približno izračunali gradbeni stroški. Ko pa je uprava Narodnega invalidskega fonda načelno pristala na načrte in znesek

Novi ortopedski zavod »Aleksandrov dom« v Ljubljani

4.500.000 din, tedaj je gradbeni oddelek kr. banske uprave začel izdelovati definitivne načrte za novo poslopje.

Dokončni načrt za zunanje lice »Aleksandrovega doma« je razviden iz objavljenih slik v tem članku. Toda z iz-

delavo načrtov še niso vsa dela končana. Izdelati je bilo treba podrobne proračune in to delo je zelo zamudno. Tudi postopek razpisa del ni tako enostaven, toda kljub temu so sedaj že vse predpriprave gotove in razpisi vseh del so že pripravljeni, kar moramo zabeležiti kot razveseljivo dejstvo. Sedaj pričakujemo le še trenutka, ko bodo zapeli krampi in lopate in se bodo dela pričela. Ta trenutek bomo pozdravili z največjim zadovoljstvom in s hvaležnostjo vsem, ki so kakor koli pripomogli, da se v Ljubljani zgradi dom, ki bo zavetišče vseh invalidskih ustanov.

dr. Vrečka Vladimira, zdr. svetnika pri sreskem načelstvu v Ptuj, za srez Ptuj in mesto Ptuj;
dr. Slivnika Antona, viš. zdr. pristava pri sreskem načelstvu v Radovljici, za srez Radovljico;
dr. Poharja Maksa, viš. zdr. pristava pri sreskem načelstvu v Slovenjem Gradcu, za srez Slovenj Gradec;
dr. Kočjančiča Viktorja, zdr. pripr. pri sreskem načelstvu v Škofji Loki, za srez Škofjo Loko;
dr. Fischerja Branka, zdr. pripr. pri sreskem načelstvu v Šmarju pri Jelšah, za srez Šmarje pri Jelšah;
dr. Rudolfa Ivana, zdr. svetnika pri sreskem načelstvu v Slov. Konjicah, za srez Slov. Konjice.

Ti zdravniki so pooblaščenji pregledovati in izdajati **odobritve samo vojnim invalidom**, glede zdravljenja ostalih vojnih žrtv, ki so zaščitene z uredbo o vojnih invalidih, in ostalih vojnih žrtvah, bo izdalo ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja naknadno potrebna navodila.

Prednje se Vam dostavlja zaradi obvestila vojnih invalidov.

L. S. Ban: dr. Natlačen s. r.

Torej samo ti zdravniki so upravičeni, da izdajajo odobritve **invalidom**, da se morejo zdraviti doma in na podlagi odobritve od zdravnika dobiti povrnjene vse stroške za zdravljenje, zdravila in ev. tudi podporo iz narodnega invalidskega fonda po predlogu odbora udruženja.

Brezplačna zdravniška pomoč za invalide

Kraljevska banska uprava v Ljubljani je pod VI-N-28.783/1, z dne 9. oktobra 1940., sporočila oblastnemu odboru sledeče:

Za čas do konec leta 1940. sem pooblastil na osnovi čl. 10. pravilnika o dajanju zdravniške pomoči, strežbe in oddajanju zdravil (Služb. list št. 257/45 z dne 7. VI. 1939.), v zvezi z navodili ministrstva socialne politike in narodnega zdravja, invalidski oddelek, I. br. 32.955 z dne 27. septembra 1940., naslednje državne zdravnike, da izvršujejo pregled **osebnih vojnih invalidov** in izdajajo odobritve, da se ti morejo zdraviti doma:

dr. Lužarja Josipa, viš. zdrav. svetnika pri upravi policije v Ljubljani, za okoliš mesta Ljubljane;
dr. Černelča Stanka, viš. zdr. pristava pri sreskem načelstvu v Brežicah, za okoliš sreskega načelstva Brežic;
dr. Breznika Franca, zdr. pripravnik pri sreskem načelstvu v Celju, za okoliš sreskega načelstva Celja in mesto Celje;
dr. Maleriča Borisa, zdr. pristava pri sreskem načelstvu v Črnomlju, za okoliš sreskega načelstva Črnomlja;
dr. Flisa Davorina, višjega zdr. pristava pri sreskem načelstvu Dravo-

grad, za okoliš sreskega načelstva Dravograda;
dr. Raka Janka, san. svetnika pri sreskem načelstvu Gornji grad, za okoliš sreskega načelstva Gornjega grada;
dr. Polca Julija, zdr. insp. pri sreskem načelstvu v Kamniku, za okoliš sreskega načelstva Kamnika;
dr. Hočevarja Antona, viš. zdr. pristava pri sreskem načelstvu v Kočevju, za srez Kočevje;
dr. Fajdiga Božidara, zdr. svetnika pri sreskem načelstvu v Kranju, za srez Kranj;
dr. Vidmarja Draga, zdr. svetnika pri sreskem načelstvu v Krškem, za srez Krško;
dr. Delaka Franja, viš. zdr. pristava pri sreskem načelstvu v Laškem, za srez Laško;
dr. Lipnjaka Danila, zdr. svetnika pri sreskem načelstvu v Lendavi, za srez Lendavo;
dr. Orla Vladimira, viš. zdr. pristava pri sreskem načelstvu v Litiji, za srez Litijo;
dr. Lapajnet Živka, zdr. insp. pri sreskem načelstvu v Ljubljani, za srez Ljubljano;
dr. Haringa Ludvika, viš. zdr. svetnika pri sreskem načelstvu v Ljutomeru, za srez Ljutomer;

dr. Strnada Josipa, zdr. pristava pri sreskem načelstvu v Logatcu, za srez Logatec;
dr. Jurečka Ivana, zdr. insp. pri sreskem načelstvu Maribor — levi breg, za srez Maribor — levi breg;
dr. Julečka Ivana, viš. zdr. svetnika pri sreskem načelstvu Maribor — desni breg, za srez Maribor — desni breg in mesto Maribor;
dr. Gregorica Albina, zdr. svetnika pri sreskem načelstvu v Murski Soboti, za srez Mursko Sobotu;
dr. Kussela Božidara, viš. zdr. svetnika pri sreskem načelstvu v Novem mestu, za srez Novo mesto;

Uporaba čl. 10. pravilnika o podeljevanju zdravniške pomoči, nege in zdravil

Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je izdalo sledeče pojasnilo:

V svrhu pravilne uporabe in izvrševanja čl. 10. pravilnika o podeljevanju zdravniške pomoči, nege in zdravil na podlagi §§ 84., točke 3., odstavek a) in 130. uredbe o vojnih invalidih dajem sledeča

navodila:

1. Ban ali upravnik mesta Beograda odredi s svojo odločbo takoj, ako tega ni že storil, državne zdravnike, ki vrše pregled vojnih invalidov in izdajajo nakazila, da se morejo zdraviti doma,

kolikor je to po zdravniškem mnenju zadostno in potrebno. Obenem se mora odrediti tudi področje, za katero vrše posamezni zdravniki to svojo dolžnost tako, da zaradi prevelike oddaljenosti ne bo zadržka za pravočasno zdravljenje.

Ta funkcija traja leto dni. V začetku vsakega leta se odločbe o določanju zdravnikov obnavljajo bodisi, da se obdrže isti ali odrede drugi. Tudi se določa nov zdravnik, ako se prejšnji izseli v drug kraj.

2. V smislu § 86. uredbe o vojnih invalidih je določeni zdravnik dolžan

France Blagotinšek:

Očetu sta lučke prižgala

»Vojaško pokopališče leži sredi skalne planjave. Na sredi je postavljen ogromen spomenik, okrog spomenika so razvrščene dolge vrste vojaških grobov. V eni izmed vrst, ki ležijo levo od spomenika, je tudi grob vajinega očka, ki je padel na Skalni planjavi zadet od granate. Pred enim letom sem obiskala to pokopališče in takrat sem prižgala na grobu vajinega očka tri lučke, eno za mene, dve za vaju. Molila sem takrat na grobu in jokala, jokala sem ob spominu na pokojnega, ki je bil meni tako dober mož in vama skrben oče. Preden je odšel na bojišče, je bil še doma na dopustu. Nikakor se ni mogel ločiti od nas, kakor da se slutil, da nas je videl poslednjikrat.

»Magda, ako bi se zgodilo, da ne pridem več nazaj, skrbi, da bosta dečka pridna in dobra, mi je naročil.

Vidva sta spala oba v zibki, ko je odhajal, vsakega je še enkrat prekril in pobožal.

Tako je odšel in ga ni bilo več nazaj. Njegov grob je tako daleč od nas. Čez deset dni bodo Vsi sveti, tedaj ne bo tam nikogar, ki bi prižgal na njegovem grobu vsaj eno lučko.

Trafikantinja in vojna vdova Magda Barbičeva si je obrisala solzne oči. Njena fanta, 12letni Janko in 10letni Marko, sta poslušala svojo mater s pridržanim dihom.

V spalnici dečka še dolgo nista mogla zaspati.

»Janko,« je poklical Marček, »nikakor ne morem zaspati, vedno mo-

ram misliti, kako bo očetov grob letos za Vse svete brez lučk, ker ne bo tam nikogar, ki bi mu jih prižgal.

»Tudi jaz mislim na to in menim, da bi šel kar sam in prižgal tam lučke, vendar moram še dobro premisliti, kako bi se dalo to napraviti.

Skozi okno so se kazali že prvi znaki novega dneva, ko se je Janko zbudil. Njegove sanje so bile tako žive, da so ga nekam čudno vznemirile. Sklenil je odločno, da mora nekaj storiti, da bo do letos na Vseh svetih gorele lučke na očetovem grobu.

Dečka sta imela navado, da sta takoj po kosilu napravila šolske naloge. Toda ko sta se tokrat vsedla k mizi, da pričneta pisati nalogo, se obrne Janko k mlajšemu bratu in pravi:

»Marko, odločil sem, da pojdem pred Vsemi svetimi preko meje na Skalno planjavo in bom tam na dan Vseh svetih prižgal lučke na očetovem grobu. Do meje bom potreboval šest ur, preko meje in od meje dalje bo treba hoditi ponoči, zato mi bosta za to pot potrebni dve noči. Proti jutru druge noči bom prispel na Skalno planjavo, kjer je veliko pokopališče in očetov grob. Poglej Marko, tu sem si prerisal iz zemljevida načrt svojega pota. Zelo natančno sem ga izdelal in izračunal daljavo; popolnoma sem siguren, da bom prišel po tem načrtu točno na Skalno planjavo. Edino kar mi povzroča skrbi je pot preko meje. Tam me lahko pri prehodu zasači straža že na tej ali oni strani. Toda odločil sem se zadržati, da letos sam prižgem lučke na očetovem grobu, zato pojdem na pot. Ko se vrnem, bom prosil odpuščanja mamico in gosпода učitelja.

»Janko, s teboj pojdem tudi jaz,« je odvrnil Marko. »Zelo rad bi obiskal očetov grob in mu tam prižgal svojo

lučko. Pojdva oba, Janko, krajši čas nama bo na potu in očka bo vesel, če prideva oba na njegov grob, da mu prižgeva lučke.

Janko je nekaj časa okleval, nato je sam priznal, da ima tudi Marko prav.

Naslednje dni sta preživela dečka v nekem čudnem nemiru. Janko je porabil vsak prosti čas v to, da je pregledoval in določal na zemljevidu pot, po kateri bosta potovala na Skalno planjavo. Marko je nakupil kruha, sira, malo čokolade in limon ter je vse to skril na pristavi, ki je stala na samotnem kraju izven vasi.

V jutro predzadnjega dne pred Vsemi svetimi sta se odpravljala dečka v šolo kakor po navadi. Od matere sta se vselej pristrčno poslovila. Objela sta jo in poljubila, vendar jima je bilo to jutro nekam težko pri srcu, kakor bi se bala, da mati sluti, kaj nameravata storiti. Namesto v šolo sta krenila zadaj za vasjo v samotno polje in naprej proti pristavi, kjer sta imela shranjeno svoje potno brašno, ki sta ga poleg treh debelih voščenih sveč zložila v nahrbtnika.

Bil je krasen dan v pozni jeseni. Zadnje zelenje je jemalo slovo in toplo sonce je barvalo gozdove z zlatorumenim jesensko barvo. Mlada popotnika sta hitro napredovala.

»Kakor nalašč so tukaj gozdovi,« pravi Janko bratcu, »pot preko meje bo mnogo lažja, ker naju bo skrival gozd.«

Od daleč sta zagledala ob cesti zidano poslopje in ob poslopju na visokem drogu državno zastavo.

»Poglej, Marko, dospela sva do meje. Sedaj morava kreniti globlje v gozd, da si poiščeva primerno mesto za prehod, na katerega bova čakala do noči.«

Z velike ceste sta krenila na levo v gozd in šla dalje po temnem gozdu v smeri proti meji. Tam sta videla že od daleč precej široko preseko, po kateri so bili postavljeni veliki beli kamniti mejniki. V neki samotni globeli sta se ustavila. Ogledovala sta okolico in prisluškovala.

»In sedaj, Marko, greva v imenu božjem,« pravi Janko. »Najina pot ni pot nepoštenja, le svojemu očetu, ki počiva daleč od tukaj, bi rada izkazala svojo ljubezen.«

Tiho in oprezno sta se splazila navzdol v globel in čim je kje zašumelo, sta obstala in pridržala dih.

Dolgo, dolgo sta se tako plazila in končno sta bila že daleč na drugi strani meje. Nad njima je šumel gozd, skozi vrhove dreves so migljale zvezde, kakor bi se jima prijazno smehljale. Nekje v ozadju je priplavala po nebu luna in jima je kazala pot v smeri od vzhoda proti zahodu. Prijela sta se za roke in šla samo dalje in dalje. Nič nista govorila, le v srcu sta čutila, da sta preko najhujšega in da se jima bo izpolnila njuna vroča želja.

Gozd je postajal vedno redkejši in svetlejši. Nekak topel vetrič je zapihal od zahoda. Na obzorju so se pojavljali prvi znaki novega dneva. Medtem sta prišla na konec gozda, ki se je končal na hribu. Pod hribom je ležala široka dolina, v kateri so se v prvih jutranjih sončnih žarkih belila med drevjem prelepa naselja. Na obronkih doline so lagodno in položno počivali široki vinogradi, ki so pravkar oblekli rdečkastorjave jesenske obleke. Kakor širok bel pas je bila položena po dolini cesta, ki se je tam v daljavi odcepila na levo in v odcepku spenjala čedalje više in više.

»Glej, Marko, vidiš v daljavi ono visoko planjavo, to je Skalna planja-

brez odlašanja vršiti potrebne preglede in nujno izdajati odredbe o potrebi domačega zdravljenja vojnih invalidov.

O vsakem pregledu in odločitvi o potrebi domačega zdravljenja vojnega invalida, mora določeni zdravnik obvestiti invalidski oddelek ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje in upravo narodnega invalidskega fonda.

2. Kar se tiče domačega zdravljenja ostalih oseb, zaščiteneh z uredbo, bodo izšla potrebna navodila naknadno.

4. Ban ali upravnik mesta Beograda dostavlja invalidskemu oddelku navedenega ministrstva in upravi narodnega invalidskega fonda spiske odre-

nih zdravnikov za vsa področja v dveh izvodih z označbami primkov, zvanj, krajev in ulic sedeža teh zdravnikov.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje:

Dr. Budisavljević s. r.

Pripombe: Poleg te rešitve pri- našamo tudi rešitev banske uprave v Ljubljani, kateri zdravniki so određeni za pregledovanje vojnih invalidov za posamezna področja v naši banovini. Edino ti smejo odločati, ali se sme invalid zdraviti doma, ako hoče dobiti povrnjene stroške za zdravljenje. — Zdravljenje v državnih ali samoupravnih bolnicah pa ostane še nadalje brezplačno tudi brez nakazila teh zdravnikov.

O dokazih

Za priznanje pravic po novi uredbi morajo nekateri dokazovati svoje poškodbe. To jim povzroča velike sitnosti. Sedaj več ko po 20 letih je težko dobiti dokaze, ko se mnogi že niti več ne spominjajo, s kom so bili skupaj na fronti. Še težje pa je svojem padlih in umrlih, ki sami niso bili priče dogodkov in ne vedo, kam bi se obrnili. Toda tu ne pomagajo nikaki izgovori. Kdor ne dobi dokazov, ne more biti priznan.

Trditve: »Pred vojno sem bil zdrav, domov pa sem prišel bolan, kar lahko potrdijo svoji in drugi občani« se ne upoštevajo. Zahtevajo se dokazi očividcev, ki so bili z invalidi skupaj na fronti in jim je znano, kako so bili ranjeni, poškodovani ali bolni, ali pa vsaj, da so se z njimi skupaj zdravili v bolnicah in jim je znano, da jim je povzročila poškodbe ali boleznijo vojna.

Nekateri trdijo, da so bili v vojni med samimi tujci, za katere danes ne vedo, kje se nahajajo in če so sploh še živi.

Ako so priče neznanega bivališča, jih je treba iskati, če pa so v inozemstvu, naj se vseeno navedejo, da jih eventualno sodišče samo poišče. Tudi je treba navesti bolnice, v katerih so se prizadeti zdravili, da se sodišče obrne na nje za podatke, ali pa naj prizadeti invalidi sami prosijo bolnice za izpiske. Če so bile tiste bolnice

stalne, civilne ali vojaške, imajo gotovo še danes podatke v knjigah. Od rezervnih bolnic (po vojašnicah, zdraviliščih, šolah, zavodih) se ne morejo sedaj dobiti nobeni podatki, ker so bile le začasne, pač pa hrani njihove arhive in knjige neka oblast na Dunaju, na katero se lahko obrača. V takih primerih naj se prizadeti obrne za navodila na svoj sreski ali krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov.

Opažamo, da se nekateri premalo ali pa sploh nič ne brigajo za dokaze. To pa ni pravilno. Vsak se mora sam brigati za svoje pravice, ker le on sam ve, kje in pri kom bo dokaze dobil in s tem pospešil postopek za doseg lastnih pravic. Kdor si pa ne zna pomagati, naj pride v naše udruženje, kjer bo dobil vsa potrebna navodila. Ugotovili smo namreč že več primerov površnosti in nerodnosti. Večkrat se najdejo dokazi, za katere prizadeti sami ne vedo. Navadno prihajajo na udruženje prizadeti šele takrat, ko so jim zaradi pomanjkanja dokazov že vse pravice odklonjene in jim ni mogoče več pomagati. V takem primeru tudi udruženje ne more več pomagati.

Mnogi invalidi mislijo, da je glavno, ako so pri pregledu dobili procen-te. Toda pregledna komisija oceni samo poškodbo ali bolezen, priznanje pa daje šele invalidsko sodišče. Tako je nekdo lahko od komisije spoznan za invalida, s tem pa njegova nesposobnost še ni dokazana in priznana.

Vsaka rešitev mora biti utemeljena. Za to je treba dokazov, ne pa nepotrebnih fraz. Mnogi navajajo v svojih vlogah in pritožbah samo svoje dru-

žinske razmere, potrebo, dolgove, bo-lezen itd. Vse to je brez pomena, po-trebni so samo dokazi!

Za zaposlitev invalidov

Banska uprava v Ljubljani se je z vlogo z dne 25. junija 1940., št. 12.206, obrnila na ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje v sledečem konkretnem vprašanju: Ali se obveze iz odstavka 1. § 34. uredbe o invalidih nanašajo samo na vsa javna in ostala podjetja, ki so od države koncesionirana ali subvencionirana, ali tudi na ne javna podjetja, ki niso koncesionirana in subvencionirana od države?

Na podlagi tega in po § 84., odstavek 3., točka a), uredbe o vojnih invalidih in zaradi enotne uporabe teh predpisov dajem sledeča

navodila:

Obveznost zaposlovanja vojnih invalidov iz odstavka 1. § 34. uredbe o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah se ne nanaša samo na javna in nejavna od države koncesionirana in subvencionirana podjetja, pač pa tudi na vsa ostala nejavna podjetja ne glede na to, ako so ali pa niso koncesionirana ali subvencionirana od države.

V pošteev pridejo samo ona podjetja, ki zaposlujejo najmanj deset oseb.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje:

Dr. Budisavljević s. r.

Opozorilo na razliko pri napredovanju oficirjev

Izpopolnitve zakona o ustroju vojske in mornarice, objavljene v Službenih novinah z dne 31. avgusta 1940. št. 19/LXVIII./574 priznavajo mnogim rezervnim kapetanom I. razreda, ki so bili v letih 1914. do 1918. v vojni, pod določenimi pogoji napredovanje za majorja brez izpitov. — Izključujejo pa se od tega napredovanja upokojeni kapetani I. razreda kljub temu, da imajo ravno tako vojne razporede po bojnih in drugih edinicah in se vodijo v evidenci kot rezervni oficirji. Zakaj bi bili torej upokojeni bivši aktivni ali rezervni kapetani pri vojni dolžnosti zapostavljeni za svojimi rezervnimi tovariši pri činu, če pa jih veže ista dolžnost. Če pa so bili nekateri kapetani I. razreda upokojeni kot vojni invalidi nesposobni za vsako nadaljnjo službo, pa tudi zaslužijo neko priznanje. To se tiče tako zvanih prečanskih invalidov oficirjev, ker njihovi tovariši iz srbske in črnogorske vojske so dobili itak po prejšnjih invalidskih zakonih priznanje višjih činov.

Naš predlog je, da se priznajo vsem vojnim invalidom, upokojenim kapetanom I. razreda iste pravice kakor rezervnim kapetanom, da morejo napredovati v čine majorjev, ker to zaslužijo po svojem žrtvovanju.

Ko pridete v Ljubljano, Maribor ali Celje, ne pozabite obiskati Knjigarno Učiteljske tiskarne.

* Potrebujete li pisarniške potrebščine, pisemski papir, svinčnike, nalivna peresa, avtomatične svinčnike, obrnite se na Knjigarno Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Če vam je priročneje, pojdite v njeno podružnico v Mariboru ali Celju.

Vse, kar rabite za katero koli šolo, dobite po zmernih cenah v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njenih podružnicah v Celju in Mariboru.

* Kadar boste potrebovali kakršno koli obliko in barvo pisemskega papirja, zapomnite si, da ima Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani, Mariboru in Celju veliko izbiri.

va. Moj načrt za potovanje je bil točen; ko se danes zvečer spet stemni, bova potovala naprej in jutri zjutraj bova na Skalni planjavi. Sedaj pojdva nazaj v gozd, da si poiščeva primeren kraj za počitek.«

Globlje v gozdu sta našla z grmovjem obraslo odprtino, ki je izgledala kakor mala sobica. Tu notri sta nanesla kup listja, pogasila si žejo z limono, nakar sta se zarila v listje in sladko zaspala kakor doma v svojih posteljah...

Pozno popoldne sta se zbudila in prestrašena spočetka nista mogla razumeti, kje se nahajata. Vendar sta se takoj spomnila včerajšnjega dne in dolge poti, ki jo imata še pred seboj. Potolažila sta svoj glad z zalogo iz nahrbtnika in žejo z limono, kajti vode ni bilo blizu, in čim se je skrilo sonce tam nekje za Skalno planjavo, sta zavela proti veliki beli cesti.

Proti vrhu sta opazila na vsaki strani globoko razrito in razkopano zemljo. Čim dalje ju je vodila pot, tem več je bilo teh znamenj. S strahom sta opazovala to razbičano zemljo. Šele sedaj sta si predstavljala, kakšna je bila tukaj vojna.

»Marko, glej, tukaj je divjala vojna, morala je biti nekaj strašnega. Šele sedaj razumem mamico, zakaj toliko poudarja, da je bil najin očka junak, ki je umrl za svojo domovino. Morda je padel prav kje tu v bližini.«

Dečka sta onemela in se pobožno odkrila. Nadaljevala sta pot naprej po Skalni planjavi. Čutila sta, da hodita po žalostnem a svetem kraju, zato sta molčala, le na ustnicah se jima je poznalo, da molita v srcu vročo molitev za očeta in junake tega svetega kraja.

Na obzorju je zasijala dnevna zarja in pripeljala za seboj prve son-

čne žarke. Že od daleč sta videla na višjem prostoru Skalne planjave velik spomenik, ki so ga obsijali jutranji sončni žarki, da se je belil daleč naokoli. Še dobro uro sta potovala. Dospela sta do velikega pokopališča, ki se je razprostiralo na levo in desno od spomenika. Hodila sta med vrstami grobov, med katerimi so bila pota posuta z belim peskom. Iskala sta očeto grob in čitala napise na grobovih. Ne daleč na levo od spomenika je Marko naenkrat zaklical:

»Janko, tukaj, sem pojdi!« In tam sta čitala napis na belem lesenem križu: »Janez Barbič, korporal 2. planinskega pešpolka.«

Tiho sta pokleknila vsak na eno stran groba in poiskala svečke. Prižgala sta prvo lučko:

»Glej, očka, ta lučka je mamina«, pravi Janko. »V tako lepem spominu te je ohranila in toliko lepega nama je povedala o tebi, zato naj ta lučka gori tukaj prva pod križem. Ti dve lučki tukaj na sredi sta od tvojih dveh sinkov, ki sta te prišla obiskat danes tako daleč iz svoje domovine.«

Na grobu so gorele tri lučke, mlada romarja sta sklenila roke in pobožno molila, prav tako, kakor ju je učila mati, kadar so ob večerih skupno molili za očeta junaka.

Sonce je vedno močnejše sipalo svoje tople žarke tako, da sta dečka, utrujena od skrbi in naporne poti, zaspala vsak na eni strani očetovega groba.

Topel dan Vseh svetih je privabil tudi druge obiskovalce bolj zgodaj na pokopališče. Tam so našli dva dečka, ki sta mirno spala ob grobu, na katerem so gorele tri lučke. Obvestili so o tem navzočega poveljnika orožniške straže. Leta je zbudil speča dečka

in ju je izpraševal, kaj delata tukaj sama. Janko in Marko ga nista razumela, zato je segel Janko v žep in mu podal svoje in Markovo šolsko izpričevalo. Poveljnik je poklical blizu stoječega gospoda, ki ju je potem izpraševal v domači govorici, kaj delata tukaj in od kod sta prišla. Dečka sta razložila, od kod sta prišla in kako pot sta morala napraviti, da sta prišla do svojega cilja.

Vse to je gospod razložil poveljniku, ki je poslušal poročilo s čedalje večjim zanimanjem. Pogledal je na križ in tam čital: »Janez Barbič, korporal 2. planinskega pešpolka.« Ko je pogledal še v šolski izpričevali in tam čital Janko Barbič in Marko Barbič, je dejal:

»Oče junak, junaka sinova«, nato je stopil v pozor in ju je vojaško pozdravil.

Prijazno ju je povabil s seboj. Še predno sta odšla, sta prosila, če smeta vzeti z groba nekaj prsti, da jo bosta nesla v spomin svoji mamici, kar jima je rad dovolil.

Na stražnici so bili z njima zelo prijazni in vsi so občudovali mlada, neustrašena junaka. S prvim vlakom so ju odpravili tako, da so ju popoldne že oddali vojaški straži na naši meji.

Proti večeru na dan Vseh svetih je dobila Magda Barbičeva v Dolgem polju sledečo brzojavko:

»Vaša sinova Janko in Marko Barbič sta na obmejni stražnici, oba zdrava, oba junaka, pridite. Komandant.«

»O ti moja hudobna, poredna, predraga in preljuba fanta, samo da sta še živa«, je vsklikala srečna. »Kako skrb in žalost sta vidva napravila svoji materi!«

Začela je razmišljati, kaj neki sta iskala tako daleč pri meji. Preko meje vendar nista poskušala, saj to je nemogoče. S to mislijo je šla k počitku, da bo drugo jutro s prvim vlakom potovala na mejo.

Dečka sta se imela kar odlično v obmejni stražnici. Komandant se ni prav nič jezil nad njima, ko ju je zaslislal zaradi nedovoljenega prehoda preko meje. Vprašal ju je, kakšen poklic si bosta izvolila, ko dorasteta. Oba sta odvrnila, da bi rada bila oficirja v naši vojski.

Komandant je dejal, da se to še lahko zgodi in da upa, da bosta oba dobra in neustrašena oficirja.

»O, mamica«, sta vzkliknila drugega dne Janko in Marko, čim je stopila mati v stražnico.

»Ne bodi huda, mamica, očku sva prižgala tri lučke na grobu, eno za tebe, dve za naju. V spomin sva prinesla tebi tudi prsti z njegovega groba.«

Magda je nameravala, da jima bo napravila veliko pridigo, sedaj pa je ob pripovedovanju dečkov kar ostrmela. Kaj takega res ni pričakovala.

Prišel je komandant, jo pozdravil in dejal:

»Gospa, dobro ste vzgojili svoja dečka, kar vseh sta mi, ker sta tako neustrašena. Pravita, da bi rada postala oficirja. Obrnite se na mene, kadar bo treba, dečka sta neustrašena in taki ljudje imajo mesto v naši vojski.«

Komandant je bil mož beseda. Janko je danes oficir pilot in čuvar našega sinjega neba, Marko pa brodari in čuva naše prelepo morje.

Kadar so Vsi sveti, takrat obiščeta Janko in Marko svojo mater, da skupno prižgejo doma vsak svojo svečko očetu junaku.

OBVESTILA UPRAVE NARODNEGA INVALIDSKEGA FONDA

Poročilo o delu uprave fonda od 23. do 29. septembra 1940.

Središčnemu odboru U. V. I. se dovoli podpora v znesku 2.000.000 din za gospodarsko okrepitev njegovih članov v sedanjih težkih gospodarskih razmerah. (Opomba: za združništvo.)

Izvrši se prenos tekočega računa za denarno poslovanje na Poštno hranilnico, da se doseže hitrejša knjiženja, a gotovina fonda se nalaga še nadalje pri Drž. hipotekarni banki v smislu § 94. uredbe.

Na pritožbe nekaterih invalidov, da jih gospodarska podjetja kljub ponovnim intervencijam ne zaposle v smislu predpisov § 34. uredbe, sklone uprava dostaviti konkretne primere ministrstvu za socialno politiko s svojim mnenjem, da se vprašanje zaposlovanja vojnih žrtev pri javnih, od države koncesioniranih in subvencioniranih in ostalih gospodarskih podjetjih reši čim povoljnejše.

Zaradi sklepanja o nekaterih potrebah pri ortopedskih zavodih se zberejo še potrebni podatki, nakar se bo o ukrepih sklepalo na eni prihodnjih sej.

Izvrši se povračilo bolniških stroškov na prošnje, vložene in opremljene po naredbi in pravilniku za zdravljenje.

Odobrene so podpore za zdravljenje oficirjev in prestavitve pomožnega osebja pri okrožnih invalidskih sodiščih.

Ker se reševanje pri nekaterih okrožnih invalidskih sodiščih bliža koncu, naj se preko središčnega odbora obvestijo zainteresirani dnevničarji, da si ne delajo stroškov za nabavo dokumentov v svrhu postavitve za zvaničnike-dnevničarje in tudi naj ne vlagajo zadevnih prošenj na upravo fonda.

Odobrene so tudi nujne podpore na prošnje, ki so prispele po udruženju.

Poročilo o delu od 30. septembra do 6. oktobra 1940.

Na podlagi motivirane prošnje se dovoli središčnemu odboru U. V. I. subvencija 1.000.000 din za dajanje nujnih podpor osebam, zaščitenim z uredbo, ki so najbolj prizadete v težkih razmerah. To podporo bo središčni odbor razdelil kakor prej preko oblastnih odborov s tem, da jo dobe samo oni, ki so pravilno z dokumenti obračunali prejšnje vsote.

S tem v zvezi se odobri za vojne žrtve banovine Hrvatske znesek 400 tisoč din, ki se pošlje banski oblasti v Zagrebu, da ga razdeli področnim

oblastnim odborom invalidskih organizacij za nujne podpore prizadetim.

Na prošnjo se odobri središčnemu odboru tudi znesek 80.000 din za nabavo in brezplačno razdelitev zimskih obleke in obuval najsiromašnejšim vojnim žrtvam.

Sreskemu odboru U. V. I. v Nikšiću se odobri subvencija 50.000 din za popravilo invalidskega doma.

Ortopedskemu zavodu v Beogradu se dovoli 132.000 din za nabavo rentgenskega aparata po predhodnem proračunu.

Invalidskemu domu v Našicah se v svrhu popravila škode, povzročene zaradi poplav, dovoli znesek 30.000 din.

Na znanje se vzame razpis ministrstva vojske in mornarice I. G. Br. 22.815 od 27./9. 1940., s katerim je rešeno, da se ima v bodoče o prilikah izdaj kantin odstopati te takoj onim licitantom invalidom ali osebam, zaščitenim po uredbi, ki so ponudili le nekoliko večjo ceno od predložitve. V primeru, ako pri prvi licitaciji ne bodo 3 ponudniki invalidi ali druge vojne žrtve, se objavi druga licitacija, ki se je morejo udeleževati ravno tako samo po invalidski uredbi zaščiteni. Ako pa še druga licitacija ne uspe, se more šele k tretji pripuščati ostale (nezaščiteni) osebe. To rešitev naj središčni odbor objavi.

Poročilo o delu uprave fonda od 7. do 13. oktobra 1940.

Sprejme se poročilo o delu vrhovnega invalidskega sodišča, koliko aktov je rešenih in nerešenih.

Na poročilo banske uprave vrbske banovine, da se omogoči zdravljenje invalidom iz te banovine v Banji Slatini in da se adaptira tam primerna zgradba, se sklone, obdržati to poročilo v evidenci za prilike vpostavljanja tega programa v sezoni.

Na znanje se vzame poročilo o zdravljenju invalidov v Soko Banji.

Ortopedskemu zavodu v Beogradu se odobri 10.000 din za podpore invalidom, ki prihajajo brez sredstev.

Rešene so prošnje za povračilo bolniških stroškov in za zdravila onim, ki so postopali po uredbi.

Prošnje za izdajo avtomobilskih koncesij se odstopijo v predhodno mnenje oblastnim odborom U. V. I., nato jih bo uprava fonda rešila.

Prošnje, da se fond odreče prispevkom od tombol, se odbijejo.

Izdajo se povoljna mnenja za zakup kantin proti obvezam plačevanja prispevkov in ravno tako tudi za restavracije, trafike in bifeje na železniških postajah.

prevedeni. V članskih knjižicah pa morajo biti vpisani podatki že po sedanjih rešitvah. Članskih knjižic ne bodo dobili oni, ki jim je zaščita končnoveljavno odbita.

* **Oblastni odbor pričakuje delež za izredne podpore iz IV. subvencije Narodnega invalidskega fonda.** Dočim so doslej mogli dobiti podporo samo tisti, ki so prejeli invalidnino, morejo po sklepu uprave Narodnega invalidskega fonda iz mesca septembra dobiti izredno podporo tudi oni, ki jim je priznana zaščita brez invalidnine.

* **Besede kralja Aleksandra I.** je naslov brošure izdane v »Dobrovoljski knjižnici« od sreske organizacije Saveza ratnih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije v Ljubljani. Je to edinstveno tovrstno slovensko delo, ki na 140 straneh vsebuje vse govore in pisane besede pokojnega kralja od trenutka, ko je prevzel komando nad I. armado pri Kumanovem, pa do smrti. Modre besede in zlati nauki so v tej knjigi in to mora zanimati tudi vse vojne invalide in vdove. Naroča se pri navedeni sreski organizaciji v Ljubljani, Frančiškanska ulica 10. Cena izvodu je 10 dinarjev.

* **Javna zahvala.** Za številne čestitke, izražene mi osebno ali pismeno o priliki moje 50. letnice, se vsem najiskrenejše zahvaljujem. Še posebej hvala našima glasiloma »Vojnemu invalidu« v Ljubljani in »Ratnemu invalidu« v Beogradu, ki sta se oba spomnila mojega dvojnega, življenjskega in delovnega jubileja s pristranskimi člankoma. Prav ta dva članka sta povzročila, da so se me mnogi tovariši spomnili, ki jim vsem najlepša hvala! Še posebej hvala tov. Geču, predsedniku maribor-

skega sreskega odbora, in g. Gračnerju Ludviku, vodji mariborskega vojaškega urada. — Martin Pravdič.

* **Invalidi, ki prihajajo v protezno delavnico** k popravilu ali meri protez, po čevlje itd. in ki so šele sedaj prevedeni po novi uredbi, naj prinese s seboj sodno overjen prepis rešitve višjega invalidskega sodišča in prepis uverjenja zadnjega pregleda, ker mora protezna delavnica imeti te listine v svojem arhivu.

* **Pri nekaterih vojnih okrogih** je pospešeno delo pri pregledovanju invalidov. Pri enih pa je še vedno zastoj. Želimo, da bi se delo povsod enako pospešeno izvrševalo.

* **Obrtni vajenci in šolnina.** Prejeli smo vprašanje nekega tovariša, ali velja § 129. uredbe o invalidih tudi za obrtne vajence, da so oproščeni šolnine? — Obrtni vajenci posejajo obrtno nadaljevalno šolo, ki ima značaj nadaljevalne osnovne ali ljudske šole. Ta šola je obvezna kakor osnovne šole, zato nima nobenih državnih ali samoupravnih taks. Ako se pobira pri vpisu v to šolo neke takse, se ne smatrajo kot šolnina, pač pa kot prispevki za vzdrževanje teh šol (za potrebščine in učiteljsko osebje). Zato pa ne spadajo med oprostitev po § 129. uredbe, ki je mišljen samo za državne takse.

* **Vojni tovariši,** ki so bili pri 27. domobranskem pešpolku skupaj s Črtaličem Josipom iz Ljubljane v času od leta 1914. do 1918. na italijanski fronti v Tirolah ali pa pozneje v ruskem ujetništvu, se prosijo, da blagovolijo sporočiti svoje naslove njegovi vdovi Črtalič Franji, Ljubljana, Sv. Petra cesta 47.

SLUŽBENI DEL

Sreski odbor U. V. I. Novo mesto opozarja vse svoje člane in članice, ki še niso prevedeni in ki prejema list »Vojni invalid«, da čimprej poravnajo članarino in naročnino za list. Kdor ne bo poravnal najkasneje do 20. novembra t. l. svojih obveznosti, bo črtan iz članstva ter tudi ne bo več prejemal lista »Vojni invalid«. Članstvo se tudi obvešča, da se je društvena pisarna preselila: Novo mesto, Dr. Režkova ul. št. 13. Uradne ure so vsak ponedeljek in petek od 9. do 12. ure.

Sreski odbor v Ptuj ponovno opozarja vse člane, da tisti, ki še niso prinesli v našo pisarno svojih odločb bodisi od finančne direkcije, od okrožnega kot invalidskega sodišča in vrhovnega invalidskega sodišča v Beogradu, prav tako tisti, ki še prejmejo te odločbe, da jih takoj prinesejo, ker je to potrebno zaradi vpisa v njihovo evidenco. Potrebno je to tudi, ker so se dogodili primeri, da so odločbe bile pomotoma površno rešene. Ker se nekateri člani o tej nepravilnosti pred potekom roka niso zanimali, so izgubili pravico do pritožbe za vedno. Isto je z invalidskimi uverenji, ki jih prejmejo invalidi pri pregledu od invalidske komisije. Tu je nasvet odbora dragocen.

Za tiste člane, ki so prevedeni na prejeme od finančne direkcije in ki imajo odločbe od nje, ima odbor za prepise na razpolago tiskovine.

Kdor še nima železniške legitimacije za polovično vozno ceno po sedaj veljavni invalidski uredbi, pa jo želi imeti, se naj zgleda v pisarni odbora v mescu novembru, a najdalje do 20. decembra 1940. Seboj naj prinese invalidske listine, denar za legitimacijo in sliko v velikosti 6 × 9 cm.

Tiste vojne žrtve, ki še nimajo izvršnih odločb, naj takoj poravnajo zaostalo članarino in naročnino.

Poslovanje za stranke se vrši poleg nedelje in praznika vsak torek, sredo in petek od 8. do 12. ure.

Sreski odbor v Slov. Konjicah poziva vse tiste, ki imajo že rešenje vrhovnega invalidskega sodišča, naj se javijo takoj z njim pri organizaciji, da se vpišejo v evidenco.

Pozivajo se pa tudi vsi tisti, ki še nimajo rešenj, da poravnajo članarino

in naročnino, sicer se jim bo list ustavil in bodo tudi črtani iz članskega seznama. To je zadnji opomin.

Sreski odbor UVI v Celju je na svoji zadnji seji sklenil, da bo letos božično podporo naklonil edino le tistim našim revnim — le revnim — članom, ki še niso dobili sodnijskega rešenja. V to svrhu bo porabil ves čisti dobiček iz letošnje tombole. Prošnje, od pristojne občine potrjene, da je prošilec v resnici siromašen in podpore potreben, naj naši člani, ki imajo članarino in naročnino za leto 1940. plačano, v teku mesca novembra pošljejo ali predajo naši pisarni.

Z okrožnico oblastnega odbora, s katero so bila določena območja vsem sreskim in krajevnim odborom, je bilo rečeno, da neprevedeni vojni invalidi, vojne vdove in starši ostanejo včlanjeni še do konca tega leta pri odboru, pri katerem so bili doslej. Z letom 1941. pa da mora biti vsak včlanjen pri odboru, h kateremu po svojem bivališču in pristojnosti spada. Zato se vsi odbori pozivajo, da s 1. januarjem 1941. uredijo svoje seznime naročnikov v skladu s svojim območjem in pošljejo te seznime upravi lista do 20. decembra t. l.

Ljubljana. Oni člani, ki so se zanimali za pluge, ki jih bo kupil narodni invalidski fond, naj se javijo v pisarni sreskega odbora med uradnimi urami.

Sreski odbor v Kranju objavlja, da so uradne ure za člane vsak dan popoldne od 13. do 14. ure, ob nedeljah pa od 8. do 12. ure v društveni pisarni.

Krajevni odbor v Trbovljah je prevedel na krajevni odbor v Zagorju člana Bregarja Ivana, Čebinje 2, pošta Kotredež, in Lomška Petra, Praproče štev. 20, pošta Kotredež, ki naj se v bodoče obračata v vseh zadevah na krajevni odbor v Zagorju, ter Dornika Franca, Sv. Miklavž 54, pošta Sv. Jurij ob Taboru v Sav. dolini, in Ramšek Terezijo, Sv. Lovrenc 53, pošta Sv. Pavel pri Preboldu v Sav. dolini, na krajevni odbor v Celju, kamor naj se v bodoče tudi obračata v vseh zadevah. Prevedba se je izvršila zato, ker ti člani po teritoriju niso pripadali pod kompetenco našega odbora.

RAZNE VESTI

Vabilo

k žalni svečanosti za umrle vojake na ljubljanskem pokopališču pri Sv. Križu dne 1. novembra t. l. ob 15.45 uri (tričetrt na 4.).

Združene bojevniške organizacije (Zveza bojevnikov, Udruženje vojnih invalidov, Udruženje rezervnih oficirjev, Udruženje jugosl. dobrovoljcev, Udruženje rezervnih podoficirjev in Legija koroških in Maistrovih borcev) prirede ob navzočnosti vojaškega in civilnega zastopstva običajno spominsko žalno svečanost na ljubljanskem pokopališču pri Sv. Križu na dan Vseh svetih. Letos bo ta svečanost prvič pri novi vojaški kostnici ob spomeniku »Janeza«.

Spored:

1. Vojaška godba zaigra žalni koral.
 2. Pevci zapoje žalostinko.
 3. Govor prevz. knezoškofa g. dr. G. Rožmana.
 4. Molitve za umrle.
 5. Žalostinka »Oj Doberdob«.
 6. Žalna koračnica.
 7. Cerkevne svečanosti bo opravil prevz. knezoškof g. dr. Rožman.
- Pozivamo vse ljubljanske in okoliške invalide in vojne vdove, da se te slovesnosti udeležijo. Vsak naj nosi naš

društveni znak, da ga bodo reditelji pripustili blizu.

Drugi dan, dne 2. novembra t. l., ob 9. uri dopoldne bo žalna maša za preminule vojake in člane bojevniških organizacij v frančiškanski cerkvi, ki jo bodo darovali bivši gg. vojni kurati. Pridite vsi, ki ne boste službeno zadržani.

* **Likvidacijski občni zbor** Gospodarske zadruge krajevnega odbora UVI v Trzinu se sklicuje za nedeljo 17. novembra 1940. ob pol 10. uri v Trzinu. Prostor zborovanja bo določil tamkajšnji krajevni odbor.

* **Zopet nad 800 novih invalidov.** Finančna direkcija je dobila v zadnjem času preko 800 potrjenih rešitev za izplačilo invalidnin. Kot vedno bo tudi sedaj pospešila svoje delo, da bo čimprej izplačala vse, kar prizadetim pripada.

* **Članske knjižice** so se dale natisniti in jih bo oblastni odbor razposlal sreskim in krajevnim odborom, čim jih bo izpolnil in jih bo središčni odbor podpisal. Pred tem pa je bilo potrebno, da so se vse popisnice vrnile odborom v izpolnitve, ker je bilo med člani, ki še niso imeli članskih knjižic, mnogo takih, ki še niso bili